

A SERRA COMO RECURSO

Dende tempo inmemorial a serra proveu de sustento á poboación da contorna: auga, leña, alimento para o gando, complemento da agricultura etc. A día de hoxe continúa a ser unha gran fonte de recursos.

Na serra de Galiñeiro estanse a desenvolver numerosas experiencias de **aproveitamento multifuncional**: explotacións forestais de madeiras nobres, cultivo de cogomelos micorrizados, gandeiría (cabras, ovellas e vacas) etc. O **cabalo galego do monte**, que vive aquí en réxime de semiliberdade, é unha especie clave no mantemento da biodiversidade da serra. **Os curros** representan ademais unha das manifestacións etnográficas máis importantes do Val Miñor.

Numerosas **actividades de lecer** conflúen en Galiñeiro: sendeirismo, carreiras de orientación, escalada, paseos a cabalo, ciclismo de montaña etc. Tendo en conta que estamos nunha bisbarra fundamentalmente urbana, non hai que menosprezar a importancia deste recurso.

Galiñeiro garda un importante **patrimonio arqueolóxico e etnográfico**, que se manifesta en forma de mámoas, petróglifos, fortalezas, presas, levadas ou muíños de auga, incluíndo ademais un riquísimo patrimonio inmaterial (lendas, contos, topónimos...). A estes valores de tipo cultural temos que sumar unha **rica biodiversidade**, que se expresa en forma de moi variadas comunidades vexetais (as propias dos peñascais, carrasqueiras húmidas con carrasco de turbeira...), así como un gran número de especies animais e vexetais, algunhas delas catalogadas (saramanta rabilonga, o narciso coñecido como mallo etc.).

Todos estes valores, aos que hai que sumar a xeodiversidade, correrían perigo no caso de que este espazo natural fose alterado. Perderíase para sempre o seu valor científico e didáctico se se introducen novas formas de explotación como a minaría a ceo aberto ou os polígonos eólicos.

AS ROCHAS

Tradicionalmente explótouse o **granito** das súas abas en canteiras artesanais que co tempo se foron convertendo en explotacións industriais, incrementando o seu impacto sobre o medio.

Na serra de Galiñeiro, ademais de granito existen outras rochas chamadas **gneis**, que se caracterizan por presentaren os minerais en bandas claras e escuras.

Dous son os tipos de gneis que hai en Galiñeiro: os **paragneis**, que proceden dos sedimentos da beira daquel continente primitivo, e os **ortogneis**. Estes últimos, procedentes de granitos dunha particular composición, conteñen "**Terras Raras**", elementos químicos moi cotizados actualmente pola súa aplicación nas novas tecnoloxías. Estes elementos poderían explotarse en minas a ceo aberto na serra de Galiñeiro, representando unha das principais ameazas ás que se enfrenta actualmente este espazo natural.

A AUGA

A gran cantidade de olleiros ou mananciais que salpican as súas ladeiras provén de auga para uso doméstico e de regadío á poboación miñorana, do Val do Louriña e parte da viguesa.

Esta serra de 700 m de altitude, situada a pouca distancia do mar, frea os ventos cargados de humidade provocando a súa condensación, convertendo a serra nun gran reservorio de auga, debido ao carácter impermeable e moi fisurado das súas rochas.

Se o uso que actualmente se fai deste **limitado recurso de dominio público** está poñendo en perigo algúns dos fráxiles e valiosos ecosistemas da serra, as actuacións e explotacións que se prevén para o futuro alterarían definitivamente o seu equilibrio hidrico.

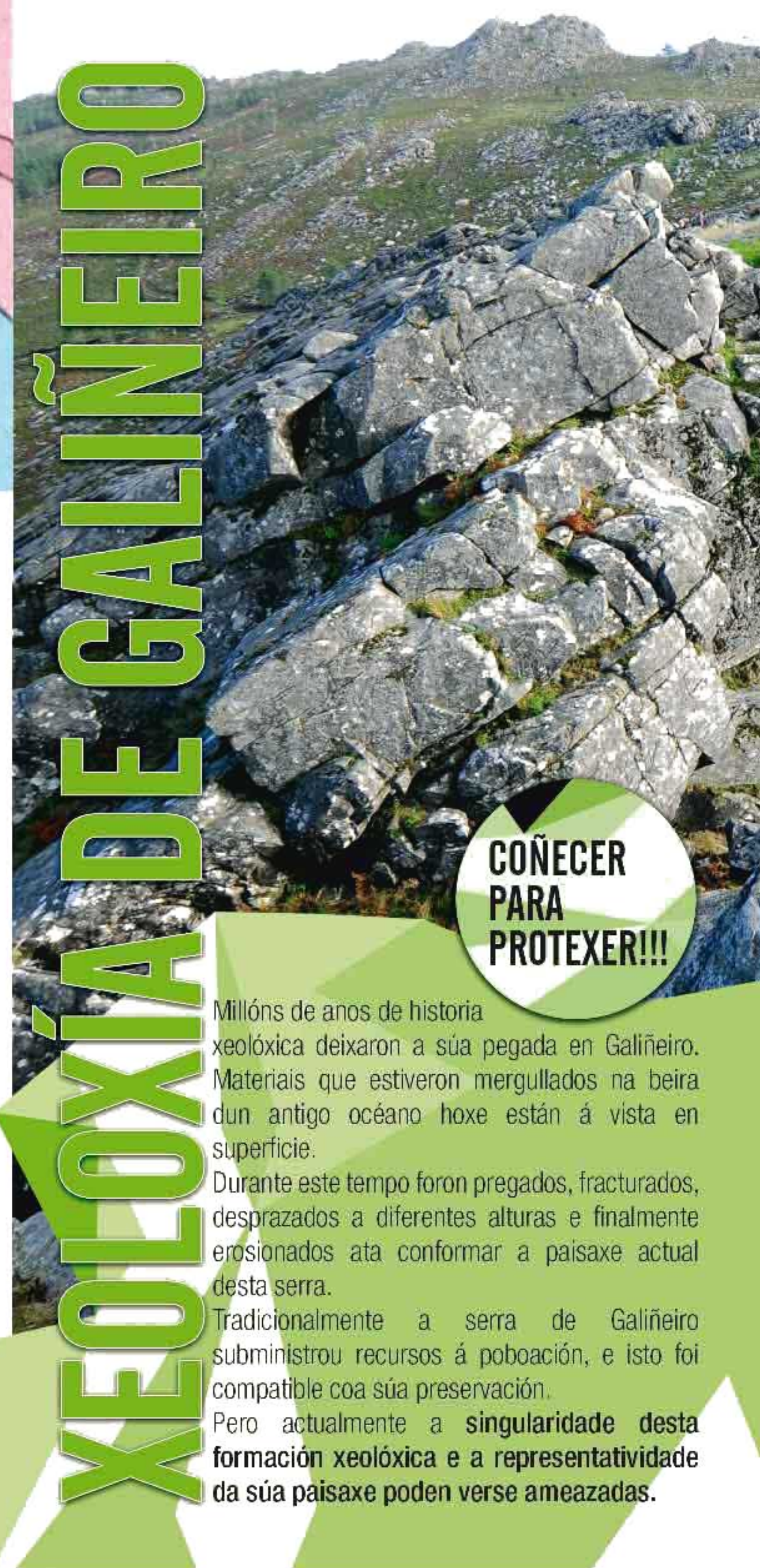

www.serradogalinheiro.org

A AEPECT - www.aepect.org

(ASOCIACIÓN ESPAÑOLA PARA O ENSINO DAS CIENCIAS DA TERRA)

XEOLOXÍA DE GALIÑEIRO

**COÑECER
PARA
PROTEXER!!!**

Millóns de anos de historia xeolóxica deixaron a súa pegada en Galiñeiro. Materiais que estiveron mergullados na beira dun antigo océano hoxe están á vista en superficie.

Durante este tempo foron pregados, fracturados, desprazados a diferentes alturas e finalmente erosionados ata conformar a paisaxe actual desta serra.

Tradicionalmente a serra de Galiñeiro subministróu recursos á poboación, e isto foi compatible coa súa preservación.

Pero actualmente a **singularidade desta formación xeolóxica e a representatividade da súa paisaxe poden verse ameazadas.**

Hai 500 millóns de anos (Ma), preto do Polo Sur e na beira dun continente, baixo as augas dun antigo océano, encontrábanse gran parte dos materiais que hoxe conforman a serra de Galiñeiro.

Hai uns 300 Ma este territorio xa se situaba aproximadamente no lugar actual.

Cando se formou o supercontinente Panxea (250 Ma atrás), o territorio que hoxe conforma Galicia viuse afectado pola colisión de dúas grandes masas continentais, que pregou e elevou eses materiais orixinando unha cordilleira de enormes dimensións, do tipo do Himalaia. A serra de Galiñeiro conserva a base ou núcleo desa gran cadea montañosa.

Dende entón, e durante uns 200 Ma, as forzas de desgaste da natureza, en forma de meteorización e erosión, desfizeron esa enorme cordilleira. Miles de metros de espesor de materiais arrincados foron parar ao océano; quedando o territorio galego convertido nunha gran chaira mentres que as rochas máis resistentes formaban relevos sobresaíntes, como os cumios de Galiñeiro.

O empuxe provocado pola formación de cadeas montañosas máis recentes, como os Pirineos e a Cordilleira Cantábrica, fixo que esa gran chaira rompese en blocos, creando novos desniveis; a serra de Galiñeiro forma parte dun bloco que resultou elevado. As mencionadas forzas de desgaste encargáronse de suavizar o relevo ata darlle o aspecto que presenta na actualidade.

A PAISAXE XEOLÓXICA DA SERRA

A serra de Galiñeiro constitúe un referente na memoria colectiva das xentes que habitan esta zona. Historia e natureza combinanse aquí para dar unha paisaxe singular, o que lle dá un carácter representativo dentro da Galicia sur.

O cumio da serra é un relevo máis resistente que aqueles que se observan arredor, representando o que se coñece como un "monte illa". Ao seu pé (vese claramente na Lagoa dos Bromús) destacan os restos da gran chaira denominada **Superficie fundamental de Galicia**.

Tamén se poden observar restos doutras superficies de erosión a diferentes alturas, separadas por zonas de maior pendente, resaltando de cando en vez relevos máis resistentes.

OS VALORES DE GALIÑEIRO: UN MUNDO A DEFENDER!!!

Mención especial merecen os outeiros rochosos que aquí se coñecen como **cotos**, e que destacan nas faldas da serra. Orixinados a partir de magmas que solidificaron en profundidade formando rochas graníticas, estes materiais afloran hoxe na superficie despois de sufriren un proceso de fracturación e arredondamento cando aínda estaban soterrados.

En tempos xeolóxicos recentes tiveron lugar **procesos de periglaciario**: a auga conxelada nas fendas das rochas, día tras día, acababa provocando a fractura das mesmas debido ao maior volume do xeo. O resultado destes procesos pódese observar hoxe percorrendo os cumios da serra: ben en forma de "**cornixas periglaciares**" nas paredes verticais, ben en forma de **pedreiras** formadas polos bloques desprendidos desas paredes, ben noutras formas.

Estes fenómenos de periglaciario contribuíron a suavizar as pendentes e orixinaron **covas** a partir de grandes fendas preexistentes. En Galiñeiro existen ademais outros tipos de covas: o amoreamento de bloques graníticos sobre o leito dun regueiro pode conformar dende pequenos abrigueiros ata cavidades de máis longo percorrido, sendo as **Covas da Trapa** unha referencia en Europa. Noutros casos, o amoreamento foi provocado polo desprazamento de grandes bloques de rochas ao longo dunha fractura ou falla.

Touba do Brión

Tamén na serra hai outras covas orixinadas pola alteración (meteorización) do granito. **A Lapa da Moura**

